

การส่งเสริมบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติด
ให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรี

PROMOTING MONKS' ROLE IN PREVENTION OF DRUGS PROBLEMS
FOR SECONDARY SCHOOL STUDENTS IN SARABURI, PROVINCE

พระอธิการสมชาย ฐานธมโม (จงศิลา) *, พระมหากฤษฏา กิตติโสภณ **, ประเสริฐ ธิลา ***
Phra Atikan Somchi thānadhāmmo (Thongsila), Phramaha Krisada Kittisophano,
Prasert Thilao

Received: March 03, 2019

Revised: May 05, 2019

Accepted: September 30, 2019

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพทั่วไปของพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติด 2) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติด 3) นำเสนอรูปแบบการส่งเสริมบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติด เป็นงานวิจัยแบบผสม เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 21 รูปหรือคน สันทนากลุ่มเฉพาะ กับผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 10 รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนาและการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดสระบุรี จำนวน 367 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพทั่วไป พบว่า มีการจัดอบรมคุณธรรมจริยธรรมโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมผ่านการจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อเสริมสร้างการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดต่อเยาวชน

* Doctor of Philosophy Program in Buddhist Management, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

**Department of Political Science, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

***Department of Political Science, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดได้แก่ 4M คือ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) และการจัดการ (Management)

3. รูปแบบการส่งเสริมบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติด คือ 1) การให้ข่าวสารโดยการเผยแพร่หลักธรรมควบคู่กับการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเรื่องยาเสพติดโดยใช้เทคโนโลยีเป็นช่องทางสื่อสารให้นักเรียนได้รับรู้ 2) การให้การศึกษาด้านจิตใจหรือความรู้สึกโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อเป็นเกาะป้องกันยาเสพติด 3) การเป็นที่ปรึกษาโดยเปิดโอกาสให้นักเรียนนำปัญหามาขอคำปรึกษา เป็นต้น

คำสำคัญ : การส่งเสริม; พระสงฆ์; ปัญหายาเสพติด; การป้องกันปัญหายาเสพติด

Abstract

Objectives of this research were to: 1. study the general condition of the promotion of monks' roles in drug problems prevention, 2. study factors affecting the monks' roles in drug problems prevention and 3. present model for the promotion of monks' roles in drug problems prevention. Methodology was the mixed methods: The qualitative research collected data from 21 key informants purposefully selected from senior Sangha administrative monks and people who were local leaders, by in-depth-interviewing and from 10 participants in Focus Group Discussion and analyzed data by descriptive interpretation. The quantitative research, the researcher has created the questionnaires with confidence value equivalent to 0.945 and collected data from 366 samples who were Secondary school students in Saraburi Province and analyzed data with statistics; frequency, percentage, mean and standard deviation: S.D.

Findings were as follow.

1. General context; There is a training on morality and ethics by engaging students through various activities to strengthen the prevention and solution of drug abuse youth.

2. Factors affecting the promotion of the monks' roles in the drug problems prevention, according to the concept of 4 M's factors were; 1) Man 2) Money 3) Materials 4) Management

3. The model for promoting the monks' roles in drug problems prevention is 1) Right information; Disseminate the principles of dharma together with the public relations campaign on drugs using technology as a communication channel for students to get to know. 2) Psychological or attitudinal education; Allowing students to participate in Buddhist activities to be a drug prevention island. 3) Being an advisor for friends; Allow students to bring problems to consult.

Key word : Promoting; monks; Drugs Problems; Prevention of Drugs Problems

บทนำ

ประเทศไทยมีปัญหาเรื่องยาเสพติดมานานหลายร้อยปีแม้จะไม่มีหลักฐานชัดเจนทางประวัติศาสตร์ว่ายาเสพติดเข้ามาในประเทศไทยครั้งแรกตั้งแต่เมื่อใด และกฎหมายลักษณะโจร ปี พ.ศ. 1903 ได้กำหนดโทษให้ผู้สูบฝิ่นต้องได้รับโทษตั้งแต่ครั้งสมัยกรุงศรีอยุธยา (Santi Jaisin and faculty, 2001) ใน พ.ศ. 2501 คณะปฏิวัติซึ่งปกครองประเทศไทยอยู่ในขณะนั้นได้พิจารณาเห็นว่า การเสพติดเป็นที่รังเกียจในวงการสังคม และเป็นอันตรายแก่สุขภาพและอนามัยอย่างร้ายแรงจึงเป็นการสมควรให้เลิกการเสฟฝิ่นและจำหน่ายฝิ่นในประเทศไทย จึงมีประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 37 ลงวันที่ 9 ธันวาคม 2501 ให้เลิกการเสฟฝิ่นและจำหน่ายที่วราชอาณาจักรและกำหนดดำเนินการให้เสร็จสิ้นเด็ดขาดภายในวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2502 การจำหน่ายฝิ่นในประเทศไทยก็เป็นสิ่งผิดกฎหมายนับแต่นั้นเป็นต้นมา แต่ปัญหายาเสพติดไม่ได้ลดลงเพียงแต่การซื้อขายมีการดำเนินการซ่อนเร้นและวิธีการเลือกซื้อชุดแยกย่อยขึ้น นอกจากนี้ตัวยาเสพติดจำนวนผู้ติดยาเสพติดประมียาจำนวนเพิ่มมากขึ้นซึ่งรัฐบาลต่อๆ มาได้ให้ความสำคัญและพยายามแก้ปัญหาผู้ติดยาเสพติดในหลากหลายรูปแบบและหลายมาตรการ รวมถึงการจัดตั้งสำนักงานป้องกันปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ขึ้นเพื่อให้ทำหน้าที่อำนวยความสะดวกแก้ไขปัญหายาเสพติดของประเทศ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2519 แต่ดูเหมือนการแพร่ระบาดของฝิ่นไม่ได้ลดลง (Monop Kanato and Suchada Paileeklee, 2006)

สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดในประเทศไทยทวีความรุนแรงและมีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะกลุ่มผู้ใช้ยาที่ขยายกว้างจากกลุ่มที่ใช้แรงงานมาสู่กลุ่มเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นอนาคตของชาติ เนื่องจากเด็กและเยาวชนที่อยู่ในวัยเรียนเป็นช่วงที่มีลักษณะเอื้อต่อการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดทั้งปัจจัยจากตนเองหรือเป็นวัยที่ต้องการการเรียนรู้ อยากลอง เป็นวัยที่ต้องการเรียกร้องความสนใจ ต้องการ

ค้นหา - สร้างตัวตน สร้างการยอมรับ มีแรงผลักดันทางอารมณ์สูงทำให้เกิดภาวะทางอารมณ์ เช่น น้อยใจ เศร้าใจ คับข้องใจ ฯลฯ ขณะเดียวกันก็กลัวเสียง กล้าทำสิ่งทำทนาย (Charoen Chagphimai and Panutda Sritanasal, 2012) โดยเฉพาะในโรงเรียนซึ่งเป็นศูนย์รวมของเด็กและเยาวชนเป็นจำนวนมากจึงง่ายต่อการเข้าไปชักจูงของกลุ่มผู้ค้ายาเสพติดด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การเสนอเงินหรือสิ่งของล่อใจ การข่มขู่ให้หวาดกลัว และอีกสารพัดวิธีของขบวนการผู้ค้ายาเสพติด

ด้วยการตระหนักถึงการมีส่วนร่วมช่วยสังคมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดซึ่งกลายเป็นปัญหาหลักในหมู่เยาวชนของชาติ พระสงฆ์ซึ่งเป็นบุคลากรในพระพุทธศาสนาซึ่งแสวงหาหนทางความหลุดพ้นแห่งกองกิเลสอาสวะ ก็จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมแก้ปัญหาเนื่องด้วยเป็นการช่วยเหลือประชาชน เยาวชนหรือช่วยชาติให้พ้นทุกข์ พระสงฆ์ถือเป็นองค์กรหนึ่งที่มีพัฒนาจิตใจไปพร้อมๆ กับการพัฒนาด้านวัตถุเห็นค่าวัตถุและจิตใจควรได้รับการพัฒนาไปพร้อมกัน การทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐนั้นยากที่จะประสบผลสำเร็จเพราะเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่พร้อมในด้านการเป็นผู้นำทางด้านจิตใจซึ่งต่างจากพระสงฆ์ที่สามารถเป็นผู้นำด้านการพัฒนาจิตใจได้ การใช้คำสอนตามหลักการของพระพุทธศาสนา น่าจะเป็นแนวทางหนึ่งที่สำคัญยิ่งในการมีส่วนร่วมช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับประชาชนและเยาวชน ทั้งปัญหาสิ่งเสพติดในชุมชน ปัญหาการขาดคุณธรรมจริยธรรมได้เพราะเมืองไทยเป็นเมืองนับถือพระพุทธศาสนา นอกจากนั้นประชาชนส่วนใหญ่ยังเชื่อฟังคำสอนของพระสงฆ์ และน่าจะเป็นกลยุทธ์หรือวิธีการที่นำไปใช้อย่างเป็นระบบโดยพระสงฆ์ส่วนใหญ่การแก้ไขปัญหายาเสพติดก็อาศัยพระสงฆ์เข้าไปมีส่วนร่วมช่วยบ้าง แต่ยังไม่มีการเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างจริงจังและเป็นระบบ

หลักพุทธธรรม ซึ่งเป็นหลักคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเข้ามาสู่กระบวนการแก้ปัญหาโดยองค์รวมเพราะ “พุทธธรรม” เป็นเสมือนแก้วมณีซึ่งเจียรไนรัศมีหลายเหลี่ยม นักวิชาการสามารถจัดมุมมองให้เห็นเป็นประกายเลื่อมรุ้งไฉไลงดงามหลายวิธีการ พุทธธรรมคำสอนเสนอหลักการพัฒนาปัญญาที่มุ่งการฝึกอบรมตนให้บรรลุอิสระภาวะหลุดพ้นจากปัญหา โดยทั่วไปแล้วพุทธศาสนิกชนจะเข้าใจหลักพุทธธรรมในแง่ของพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ศิลปะประเพณี พิธีกรรมเท่านั้น แท้จริงแล้วพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงวางหลักการพัฒนามนุษย์และการเรียนรู้ไว้อย่างครบกระบวนการมีองค์ประกอบและขั้นตอนตามลำดับต่อเนื่องสมบูรณ์ (Sumon Amornwivat, 1999) เมื่อพุทธศาสนิกชนได้เรียนรู้เข้าใจ และเข้าถึงด้วยการปฏิบัติตามหลักพุทธธรรมย่อมจะมีเกิดผลสัมฤทธิ์เกิดปัญญาที่จะนำหลักพุทธธรรมมาปรับประยุกต์ใช้ได้กับปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน โดยเฉพาะ “ปัญหาเสพติด” หากวางหลักการแก้ปัญหาตั้งแต่ระดับนโยบาย

จนถึงระดับแผนการปฏิบัติการ โดยใช้หลักธรรมใดเป็นเกณฑ์แล้ว และนำไปปฏิบัติทุกส่วน ทุกหน้าที่ย่อมที่จะนำความสำเร็จในการแก้ปัญหาเสพติดได้อย่างสมบูรณ์ทุกด้าน

ดังนั้นจากความสำคัญของปัญหาดังที่กล่าวมาผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะศึกษา การส่งเสริมบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรี ว่ามีความรู้เรื่อง ยาเสพติดมากน้อยเพียงไร ขณะเดียวกันนักเรียนมี พฤติกรรมในการป้องกันตนเองอย่างไรที่จะสามารถทำให้ไม่ต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพ ติด ถึงแม้จะอยู่ในพื้นที่ระบาดซึ่งมีความเสี่ยงสูงและอาจตกเป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการติดยาเสพ ติด และเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้เป็นข้อมูลในการสร้างภูมิคุ้มกันปัญหาเสพติดให้นักเรียน ไม่ให้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด หรืออาจนำข้อมูลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนา พฤติกรรมให้กับนักเรียนซึ่งเป็นกลุ่มเสี่ยงอื่น ๆ หรือเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพของนักเรียนที่ ติดยาเสพติดให้กลับมาใช้ชีวิตอย่างปกติสุข อยู่ร่วมกันกับสังคมได้อย่างมีความสุขและยั่งยืน ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดให้ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาจังหวัดสระบุรี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติด ให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาจังหวัดสระบุรี
3. เพื่อนำเสนอรูปแบบการส่งเสริมบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพ ติดให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาจังหวัดสระบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพ ติดให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาจังหวัดสระบุรี” เป็นงานวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) จึงกำหนดตัวแปรไว้ 2 ส่วน คือ

- 1) การวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ การทบทวนเอกสาร (Documentary Research) เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) จากผู้ให้ ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เพื่อให้ทราบถึงประเด็นของการศึกษาในรายละเอียดที่สำคัญ และมีความครอบคลุมใน เนื้อหาสาระสำคัญที่ทำการศึกษาอย่างครบถ้วน พร้อมกันนั้นในการวิจัยเชิงคุณภาพจะทำให้ทราบถึงข้อมูลเชิงลึก (In-depth) ที่มีรายละเอียดชัดเจนสามารถนำมาวิเคราะห์ในเชิง ตรรกะได้ (Analytic Induction)

2) การวิจัยเชิงปริมาณ การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อให้เกิดความเชื่อถือในเชิงประจักษ์ข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนากล่าวคือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อให้ทราบถึงเหตุผลที่มีส่วนสัมพันธ์กันกับข้อมูลเชิงคุณภาพและอุดช่องจุดด้อยของข้อมูลเชิงคุณภาพ

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไปของบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาจังหวัดสระบุรี

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 21 รูปหรือคน โดยศึกษาเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย โดยใช้การวิเคราะห์ SWOT ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

1) จุดแข็ง พระสงฆ์ที่มีหน้าที่หรือบทบาทในการป้องกันและบำบัดรักษาปัญหาเสพติดต่อเยาวชน มีกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมผ่านการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น ค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรมร่วมกับทาง ปัจจุบันคณะสงฆ์ถือเป็นองค์กรหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันปัญหาเสพติดแก่เด็กและเยาวชน นำหลักธรรมคำสอนเข้าสู่จิตใจอันเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันและเกาะกำบังยาเสพติดจากเด็กสู่เยาวชน การใช้คำสอนตามหลักการของพระพุทธศาสนาน่าจะเป็นหนทางหนึ่งที่สำคัญในการช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน

2) จุดอ่อน พระสงฆ์ใช้วิธีการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนเพื่อปลูกฝังความคิดผิดชอบชั่วดีไว้เป็นเบื้องต้นแต่จะให้ปัญหาหมดไปโดยสิ้นเชิงคงยาก ประกอบกับสภาพทางสังคมในปัจจุบันที่พ่อแม่เร่งรีบในการทำงานอาจส่งผลให้มีเวลาสำหรับลูกลดลง เมื่อลูกมีปัญหาอาจหันหน้าไปพึ่งพาเพื่อนหรือบุคคลอื่นที่ตนไว้เนื้อเชื่อใจในการแก้ปัญหา จึงเป็นช่องโหว่ที่อาจถูกชักจูงไปในทางที่ไม่ดีได้ ดังนั้นบทบาทของพระสงฆ์ในการเป็นผู้ให้ความรู้ให้คำปรึกษาแนะแนวทางแก่นักเรียนให้สามารถตัดสินใจแก้ไขปัญหาในทิศทางที่ถูกต้องได้เป็นสิ่งที่ดีแต่ในปัจจุบันยังไม่เห็นเป็นรูปธรรมการส่งเสริมด้านนี้ยังมีน้อยมาก

3) โอกาส ในภาพรวมการป้องกันปัญหาเสพติดต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมมือกัน จึงจะเกิดผลสัมฤทธิ์ตามความคาดหวัง วัดและพระสงฆ์มีบทบาทต่อความเป็นอยู่ของประชาชนทั่วไปและเป็นศูนย์กลางของชุมชนมาโดยตลอด รวมทั้งเป็นแหล่งถ่ายทอดความรู้ด้านต่างๆ จึงเป็นศูนย์กลางของชุมชนในด้านการปลูกฝังศีลธรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนด้วย

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มีกิจกรรมที่จะทำให้นักเรียนได้เกิดความเข้าใจถึงโทษภัย และอันตรายจากยาเสพติดและห่างไกลจากยาเสพติด

4) อุปสรรค ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาระดับประเทศซึ่งทุกหน่วยงานจะต้องร่วมด้วยช่วยกันในการแก้ปัญหา “รั้วทางใจ” น่าจะเป็นบทบาทสำคัญของพระสงฆ์เพราะหลักธรรมคำสั่งสอนที่มีการสอดแทรกในการสั่งสอนจะเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีสำหรับเยาวชนของชาติได้ การป้องกันยาเสพติดถือเป็นนโยบายสำคัญของจังหวัดสระบุรี ซึ่งการดำเนินการต้องรวมพลังจากทุกภาคส่วนอย่างเข้มข้นเป็นรูปธรรมทั้งภาคราชการ สถาบันศาสนา และสถานศึกษา แต่พระสงฆ์ยังไม่มีวิธีการและเทคนิคการสอนการอบรมที่น่าสนใจในการนำเยาวชนในสถานศึกษาออกจากอบายมุขและยาเสพติดได้

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาจังหวัดสระบุรี ตามแนวคิดปัจจัย (4M)

1) ด้านบุคคล พระสงฆ์ขาดความเข้าใจถึงบทบาทของของตนเองว่าสามารถมีส่วนช่วยเหลือสังคมเพียงแต่ยังขาดการส่งเสริมความรู้ถึงวิธีการแนะนำทางเลือกให้กับนักเรียนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยใช้ทักษะความรู้ของตนเอง และพระสงฆ์ที่มีความเสียสละมีอยู่น้อย การจัดอบรมความรู้เรื่องยาเสพติดให้กับพระสงฆ์ส่วนใหญ่เป็นการจัดอบรมระยะสั้นไม่สามารถนำมาปฏิบัติให้เกิดผลได้เท่าที่ควรไม่มีการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมขาดการพัฒนาบุคลากรในการนำคำสอนทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ช่วยแก้ไขปัญหายาเสพติดให้กับนักเรียนได้อย่างแท้จริงเป็นเพียงการแนะนำในโอกาสต่างๆ และไม่มีการติดตามผล

2) การเงิน บทบาทของพระสงฆ์ในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้กับนักเรียนยังขาดงบประมาณหรือทุนสนับสนุนในการดำเนินงานส่วนใหญ่จะเป็นการหาทุนกันเองค่าใช้จ่ายในการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ ยังไม่มี การดำเนินการจะได้รับการบริจาคจากญาติโยมที่เห็นความสำคัญของปัญหายาเสพติด การจัดกิจกรรมจะเป็นรูปแบบการจัดร่วมกับหน่วยงานของรัฐหรือสถานศึกษาในส่วนของพระสงฆ์ยังไม่มีงบประมาณในการดำเนินการอย่างจริงจังจึงการจัดกิจกรรมจึงมีน้อยหรือแทบไม่มีเพราะงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐยังไม่มีสนับสนุนพระสงฆ์ในด้านการป้องกันและแก้ไขยาเสพติดเพราะมองว่าเป็นเรื่องของเจ้าหน้าที่ฝ่ายบ้านเมืองมากกว่า

3) วัสดุอุปกรณ์ พระสงฆ์กับหน่วยงานภาครัฐยังขาดการประสานความร่วมมือกันในการจัดทำป้ายการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ขาดการประชาสัมพันธ์ในการระดมทรัพยากรในชุมชนมาช่วยสนับสนุน รวมทั้งยังขาดสถานที่หรือสำนักงานเพื่อปฏิบัติงานในสถานศึกษา ขาดการสนับสนุนอุปกรณ์ในการทำงาน โรงเรียนส่วนใหญ่ยังไม่มีห้องเรียนเฉพาะพระสงฆ์โดยตรงในการจัดการเรียนการสอน การสื่อสาร

ข้อมูลข่าวสารยังมีปัญหาเนื่องจากขาดเทคโนโลยีสมัยใหม่ในการใช้งานขาดบุคลากรที่มีความรู้ในการผลิตสื่อเพื่อนำไปใช้ โรงเรียนบางแห่งยังไม่สามารถใช้สื่อได้เนื่องจากระบบอินเทอร์เน็ตยังไม่มีหรือมีแต่ไม่สามารถใช้งานได้สมบูรณ์จึงเกิดปัญหาเรื่องการสืบค้นข้อมูลในระหว่างการสอน

4) การจัดการ บทบาทของพระสงฆ์ในการแก้ไขและป้องกันปัญหา ยาเสพติด ยังไม่มีการจัดการที่เป็นรูปธรรม การประสานงานการร่วมมือกันระหว่างวัดกับโรงเรียนมีน้อยพระสงฆ์จึงไม่มีบทบาทร่วมกับสถานศึกษาในการช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด ให้นักเรียน หน่วยงานรัฐต้องมีนโยบายให้พระสงฆ์มีส่วนร่วมในการวางแผนการป้องกัน ยาเสพติด ทุกวันนี้ยังไม่มี การจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ในชุมชนเพื่อให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติด และวิธีการป้องกันปัญหา ยาเสพติด ที่ถูกต้องให้กับนักเรียน

3. รูปแบบการส่งเสริมบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหา ยาเสพติด ให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาจังหวัดสระบุรี คือ 1) ด้านการให้ข่าวสาร เผยแพร่หลักธรรมควบคู่กับการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเรื่องยาเสพติดโดยใช้เทคโนโลยีเป็นช่องทางสื่อสารให้นักเรียนได้รับรู้ 2) การให้การศึกษาด้านจิตใจหรือความรู้สึก ให้นักเรียนมีส่วนร่วมจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อเป็นเกาะป้องกันยาเสพติด 3) การเป็นที่ปรึกษาให้เพื่อน เปิดโอกาสให้นักเรียนนำปัญหามาขอคำปรึกษา 4) การให้การศึกษเกี่ยวกับการทำงานผลิตสื่อและจัดกิจกรรมให้คำแนะนำด้านการศึกษาและการทำงาน 5) การสร้างสื่อสัมพันธ์ภายในวัดและโรงเรียน เข้าถึงชุมชนรับฟังปัญหา ส่งเสริมภูมิปัญญาชาวบ้านสร้างอาชีพ 6) การให้ทางเลือก ร่วมดำเนินการระหว่างภาครัฐ สถาบันศึกษา สถาบันศาสนา จัดโครงการจิตอาสาสาธารณะ ส่งเสริมด้านกีฬาให้สุขภาพร่างกายดีสุขภาพจิตใจดี

อภิปรายผล

1. การส่งเสริมบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหา ยาเสพติด ให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาจังหวัดสระบุรี ตามแนวคิดการป้องกันปัญหา ยาเสพติด

1) ด้านการให้ข่าวสาร พระสงฆ์มีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ในชุมชนเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด พระสงฆ์มีการจัดอบรมด้านคุณธรรมจริยธรรม ส่งเสริมให้ความรู้กับนักเรียนถึงโทษภัยของยาเสพติด เพื่อให้ห่างไกลจากยาเสพติด มีพระวิทยากรมาบรรยายภายในโรงเรียนให้ความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรงในการแพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่มเยาวชนอย่างสม่ำเสมอ มีการรณรงค์เตือนภัยเกี่ยวกับเรื่องยาเสพติดผ่านสื่อต่างๆ การส่งเสริมบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหา ยาเสพติด ให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาจังหวัดสระบุรี ตามแนวคิดการป้องกันปัญหา ยาเสพติด ด้านการ

ให้ข่าวสาร อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแต่ละข้อพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Koson Inthawong ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ เพื่อป้องกันและแก้ปัญหาเสพติดในสถานศึกษาสังกัดสถาบันอาชีวศึกษา ภาคตะวันออก 3 จังหวัดในพื้นที่จังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ผลการศึกษาพบว่า การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ นำไปสู่รูปแบบการส่งเสริมพัฒนาการกระตุ้น เสริมแรง สร้างขวัญกำลังใจในการพัฒนาตนเองและบุคคลรอบข้าง เสริมสร้างการเรียนรู้ เพื่อป้องกันและแก้ปัญหาเสพติด โดยใช้รูปแบบที่มีชื่อว่า KINCO Reinforcement mode ส่วนประกอบด้วย Knowledge Identifra on (KI) คือ การร่วมกันกำหนดเงื่อนไข การให้ความรู้การป้องกันและการแก้ไขปัญหาเสพติด การจัดการความรู้ Knowledge Norm (KN) บรรทัดฐานโทษพิษภัย ให้ความรู้ กฎกติกา ของโทษพิษภัยของยาเสพติด Knowledge Cognitive Learning (KC) คือ การให้ความรู้แนวคิดเชิงนามธรรม การเรียนรู้เชิงพุทธิปัญญา และ Knowledge Operant Condntioning (KO) คือ การให้ความรู้ โดยการทดลองทำและดูแลเป็นการวางเงื่อนไขที่จะทำ ซึ่งได้พัฒนามาจากทฤษฎีการ เสริมแรง กระตุ้นให้นักศึกษามีการเรียนรู้ ภายหลังการทดลองเพื่อประเมินรูปแบบในกลุ่ม นักศึกษา พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีการพัฒนาระดับการเรียนรู้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดได้ดีขึ้น

2) ด้านการให้การศึกษาด้านจิตใจหรือความรู้สึก พระสงฆ์มีบทบาทในการ ส่งเสริมให้เยาวชนฝึกทักษะความรับผิดชอบตนเอง และสังคมในการแก้ไขปัญหายาเสพ ติด พระสงฆ์มีบทบาทส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาทั้ง ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ส่งเสริมให้มีการจัดโปรแกรมศึกษาการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยใช้สื่อ DVD หรือวีดิทัศน์ในการสอน เพื่อให้นักเรียนมองเห็นภาพและโทษของ ยาเสพติดที่ชัดเจน ส่งเสริมพัฒนาพฤติกรรมด้านจิตใจสร้างความเข้มแข็งมั่นคงของจิตใจ และสภาพจิตที่ดีให้กับนักเรียน เพื่อหลีกเลี่ยงตนเองจากยาเสพติด พบว่า นักเรียนกลุ่ม ตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อสภาพการส่งเสริมบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติด ให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาจังหวัดสระบุรี ตามแนวคิดการป้องกันปัญหายาเสพติด ด้าน การให้การศึกษาด้านจิตใจหรือความรู้สึก อยู่ในระดับปาน เมื่อพิจารณาแต่ละข้อพบว่าอยู่ใน ระดับปานกลางทุกข้อ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Phatchara lambun ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาแบบจำลองการผสานพลังการรณรงค์และการให้การศึกษเพื่อการควบคุมการ บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่เด็กและเยาวชนในสถานศึกษา” ผลการวิจัยพบว่า ที่สคคติ พฤติกรรมของเด็กและเยาวชน โดยสามารถสรุปเป็นขั้นตอนในการดำเนินงานได้ 3 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเตรียมความพร้อมก่อนดำเนินงาน ประกอบด้วย จัดตั้งคณะทำงาน สถานศึกษา และ เตรียมความพร้อมก่อนดำเนินงาน โดยรวบรวมบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องมี

ส่วนร่วมในการวางแผน การดำเนินงาน และศึกษาข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษาเพื่อวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยที่จะนำไปสู่การวางแผนการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ขั้นตอนที่ 2 ขั้นปฏิบัติตามแผนการดำเนินงาน โดยมีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายในการดำเนินงานให้มีความชัดเจน ถูกต้องและเหมาะสม และคัดเลือกรายวิชาในการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมในการรณรงค์ รวมถึงกำหนดเนื้อหาหรือประเด็น และกำหนดวิธีดำเนินงานผลงานหลังการรณรงค์และการให้การศึกษา ซึ่งจะต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย กระบวนการสื่อ ช่องทางการสื่อสารบทบาท และการมีส่วนร่วม และมีกระบวนการวิจัยของครูอย่างเป็นระบบ ขั้นตอนที่ 3 ขั้นติดตามและ ประเมินผลการดำเนินงาน ขั้นตอนนี้เป็นการประเมินและตรวจสอบผลของการดำเนินงานเพื่อจะ นำไปสู่การพัฒนา ปรับปรุง แก้ไขกระบวนการให้มีความเหมาะสมกับสถานศึกษามากยิ่งขึ้นต่อไป

3) ด้านเพื่อนเป็นที่ปรึกษาให้เพื่อน พระสงฆ์มีบทบาทส่งเสริมให้โรงเรียนจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครนักเรียนเพื่อเฝ้าระวัง และประสานการดำเนินกิจกรรมกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ส่งเสริมให้นักเรียนมีความกล้าหาญเมื่อพบเห็นเพื่อนนักเรียนมีพฤติกรรมเข้าไปเกี่ยวข้องกับเสพยาเสพติดจะแจ้งให้ครูทราบทันที พบว่านักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อสภาพการส่งเสริมบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาจังหวัดสระบุรี ตามแนวคิดการป้องกันปัญหายาเสพติด ด้านการเป็นที่ปรึกษาให้เพื่อน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแต่ละข้อพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ สอดคล้องกับงานวิจัย Suttarak Chaiyarak ได้วิจัยเรื่องพฤติกรรมการดื่มสุราของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ปีการศึกษา 2551 ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในการดื่มสุราของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีเพราะมีความต้องการเข้าสังคมในกลุ่มเพื่อน ๆ ประกอบกับนักศึกษาได้เรียนรู้ดำเนินชีวิตห่างจากครอบครัว ผู้ปกครอง เป็นผู้แนะนำ ตักเตือนให้คำปรึกษา ดังนั้นนักศึกษาจึงต้องตัดสินใจเรื่องต่างๆ ด้วยตัวเองจึงขาดการยั้งคิด สำหรับสถานที่ใช้ดื่มสุราในมหาวิทยาลัยมากที่สุดคือ หอพักนักศึกษา ดังนั้น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีจึงมีมาตรการโดยการเสพของมีนเมาของนักศึกษา การอยู่ร่วมในวงเสพของมีนเมาหรือการมีของมีนเมาไว้ในครอบครอง ในเขตมหาวิทยาลัยจะต้องได้รับโทษ คือ การพักการศึกษา 1 ภาคการศึกษา

4) ด้านการให้การศึกษาเกี่ยวกับการทำงาน พระสงฆ์อบรมสั่งสอนให้นักเรียนมีความซื่อสัตย์ สุจริต ประพฤติตนอยู่ในศีลธรรม มีวินัย เคารพกฎ/ระเบียบ กติกาสังคม และการทำงาน ไม่ข้องเกี่ยวกับยาเสพติด อบรมสั่งสอนให้นักเรียนปฏิบัติหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มความสามารถ ยอมรับคำแนะนำคำวิพากษ์วิจารณ์ได้ และวางแผนเป้าหมายของ

ตนเองในอนาคต พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อสภาพการส่งเสริมบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาจังหวัดสระบุรี ตามแนวคิดการป้องกันปัญหาเสพติด ด้านการให้การศึกษาเกี่ยวกับการทำงาน อยู่ในระดับปาน เมื่อพิจารณาแต่ละข้อพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Suchada Soonthornsarathul ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบความร่วมมือของบ้าน วัด โรงเรียน และชุมชนในการสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมแก่เด็กและเยาวชนในเขตปริมณฑล กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัย พบว่า มี 4 รูปแบบ ได้แก่ 1) สร้างครอบครัวต้นแบบที่มีภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมที่ดีมาเป็นต้นแบบ และขยายผลโดยการจัดกิจกรรมร่วมกับครอบครัวที่เข้าร่วมโครงการ และมีการขยายผลไปสู่ชุมชนใกล้เคียง 2) สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรการเรียนรู้วัฒนธรรมชุมชนเกี่ยวกับหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้ความร่วมมือระหว่าง บ้าน วัดโรงเรียน ชุมชน ภาครัฐรวมถึงภาคเอกชน เริ่มตั้งแต่ การวางแผน การปฏิบัติการ การตรวจสอบการดำเนินการให้เหมาะสม รวมถึงการประเมินผล 3) จัดทำพื้นที่ชุมชนให้มีมูลค่าเพิ่มทางสังคมโดยชุมชนจัดตั้งศูนย์คอมพิวเตอร์พร้อมทั้งมีครูอาสาสมัครในพื้นที่คอยดูแลและให้คำแนะนำ และ 4) ภาครัฐเป็นแกนกลางในการเชิญชวนภาคเอกชนเข้ามาร่วมมีบทบาทในการสนับสนุนงบประมาณการจัดกิจกรรมความร่วมมือระหว่างบ้าน วัด โรงเรียนและชุมชน พร้อมทั้งจัดทำโครงการเพื่อนำครอบครัวต้นแบบไปประชาสัมพันธ์ และมีการขยายผลโดยพาครอบครัวต้นแบบไปศึกษาดูงานหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

5) **ด้านการสร้างสื่อสัมพันธ์ภายในครอบครัว** พระสงฆ์ปลูกฝังจิตสำนึกให้นักเรียนรู้ว่าครอบครัว และญาติพี่น้องของนักเรียนจะเสียใจ และรับไม่ได้หากพบว่านักเรียนเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด พระสงฆ์มีการส่งเสริมให้ความรู้กับนักเรียนถึงโทษภัยของยาเสพติดที่เกิดกับตนเอง ครอบครัว และคนรอบข้าง เพื่อให้นักเรียนห่างไกลจากยาเสพติด พระสงฆ์มีบทบาทประสานกับพ่อแม่ และญาติพี่น้องของนักเรียนคอยตักเตือนอยู่เสมอว่าห้ามเข้าไปเกี่ยวข้องกับหรือเสพยาเสพติด พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อสภาพการส่งเสริมบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาจังหวัดสระบุรี ตามแนวคิดการป้องกันปัญหาเสพติด การสร้างสื่อสัมพันธ์ภายในวัดและโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแต่ละข้อพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kannika Kanjanada ได้วิจัยเรื่อง กระบวนการส่งเสริมจริยธรรมในการประพฤติตนอย่างเหมาะสมของนักศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้แพร่ เฉลิมพระเกียรติ จังหวัดแพร่ ผลการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมของนักศึกษามากที่สุดคือ การอบรมเลี้ยงดู จากครอบครัว รองลงมาคือ สภาพแวดล้อมการอยู่อาศัย และการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม จากสถานศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

วิถีชีวิตที่เปลี่ยนไป ค่านิยม ความเชื่อที่ไม่ถูกต้อง พฤติกรรมการเลียนแบบ และขาดจิตสำนึกของการเป็นคนดี ตามลำดับ

6) **ด้านการให้ทางเลือก** พระสงฆ์มีบทบาทแนะแนวให้คำปรึกษากับนักเรียน เมื่อเกิดความเครียดหรือมีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อน หรือครอบครัว พระสงฆ์มีการประสานกับครูและนักเรียนที่เป็นแกนนำให้ช่วยเหลือ/เฝ้าระวัง นักเรียนที่เป็นกลุ่มเสี่ยงในโรงเรียน พระสงฆ์มีบทบาทส่งเสริมการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาให้ความรู้กับนักเรียนเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ พระสงฆ์และครูร่วมกันเพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนที่หลงผิดเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดสั่งสอนอบรมให้กลับตัวเป็นคนดี พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อสภาพการส่งเสริมบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรี ตามแนวคิดการป้องกันปัญหาเสพติด โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแต่ละข้อพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Wanchanok Chanthum ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาผลวิธีในการป้องกันการสูบบุหรี่ของนักเรียนโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมกรณีศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสในจังหวัดกาฬสินธุ์” โดยมีวัตถุประสงค์ส่งเสริมและสนับสนุน นักเรียน ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และเจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐ ให้ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการป้องกันการสูบบุหรี่ของนักเรียนภายใต้ทรัพยากรท้องถิ่นที่มีอยู่ ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาผลวิธีในการป้องกันการสูบบุหรี่ของนักเรียน กลุ่มได้ร่วมกันกำหนด 2 โครงการ ได้แก่ โครงการให้โปรแกรมสุขศึกษาเพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับพวกสงกรานต์สูบบุหรี่ และโครงการพัฒนาทักษะการตัดสินใจและทักษะการปฏิเสธ โดยใช้กับนักเรียนในระดับป. 5-6 และ ม. 1-3 ในโรงเรียนหัวหน้าคำจรรยาอุปการคุณว่าไม่มีนักเรียนลายใหม่สู่เพิ่มและอัตราการสูบบุหรี่ของเด็กลดลง

ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) คณะสงฆ์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดวัดต้นแบบประจำจังหวัด เพื่อเป็นศูนย์กลางการส่งเสริมความรู้เรื่องการป้องกันปัญหาเสพติดที่เป็นรูปธรรม เพื่อพัฒนาแนวการทำงานให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันทั้งจังหวัด

2) คณะสงฆ์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการร่วมกัน โดยมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อพัฒนาแนวทางการส่งเสริมบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษา เพื่อขับเคลื่อนการทำงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งจังหวัด

3) คณะสงฆ์จังหวัดสระบุรีควรมีนโยบายการส่งเสริมบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาให้ให้ชัดเจนครอบคลุมทั่วทั้งจังหวัด

6.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) คณะสงฆ์ควรจัดทำรูปแบบการส่งเสริมบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษา และจัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรเพื่อให้ตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อหน้าที่อย่างเต็มกำลังความสามารถ

2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้พระสงฆ์มีความรู้เรื่องการป้องกันปัญหาเสพติด เพื่อจะได้แนะนำสั่งสอนให้กับนักเรียน

3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดอบรมความรู้เรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดให้กับพระสงฆ์ เพื่อสร้างบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจครอบคลุมทั่วทั้งจังหวัด

6.3 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการส่งเสริมบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาและสิ่งที่เกิดขึ้นในระบบการทำงาน และแนวทางการพัฒนาทั้งระยะสั้นและระยะยาว

2) ศึกษารูปแบบการพัฒนาศักยภาพของพระสงฆ์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสระบุรี เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพหรือปริมาณก็ได้

3) ควรศึกษาประเด็นเดียวกันในรูปแบบของการพัฒนาบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดให้นักเรียนระดับมัศึกษากับพื้นที่อื่น เพื่อเป็นประโยชน์แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปศึกษา

References

Kannika Kanjanada and the faculty. "Ethics promotion process Suitable for students of Maejo University - Phrae Chaloe Phra Kiat Phrae Province ". **Research Report**. Chiang Mai: Maejo University. 2010.

Kosol Inthawong. "Development of learning styles to prevent and solve drug problems in educational institutions Under the Eastern Vocational Institute ". **Doctor of Philosophy Thesis Human Resource Development Branch**. Graduate School: Ramkhamhaeng University. 2007. Abstract page.

Phatchara lambun. "Development of a model for the energizing campaign and education for the control of alcohol consumption for

- children and youth in educational institutions". **Ph.D. Communication Arts**. Faculty of Communication Arts: Chulalongkorn University. 2010. Abstract page.
- Suchada Soonthornsarathul. "Cooperation model of houses, temples, schools and communities In cultural immunity for children and youth in the Bangkok metropolitan area ". **Doctor of Philosophy Thesis Department of Cultural Sciences**. Graduate School: Mahasarakham University. 2009
- Suttarak Chaiyarak and Faculty. "Alcohol Drinking Behavior of Students at Suranaree University of Technology. Academic Year 2008 ". **Research Report**. Nakhon Ratchasima: Suranaree University of Technology. 2010. Abstract page.
- Wanchanok Chanthum. "Self-development, ways to prevent smoking among students using participatory processes: a case study of opportunity extension schools in Kalasin". **Ph.D. thesis Applied Behavioral Science Research**. Graduate School: Srinakharinwirot University. 2005.